

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1836. 13. August.

33^{sch}a lappa.

Z a u n a s s i n n a s.

No Kaluhgas gubbermentes, dsittâ Kreewu semmê. (15. Zuhli).
Ketti tik warrena wehtra gaddahs, kahda ta bija, kas 13tâ Zuhli pehz puff-
deenas tanni mallâ pa to pilssehtu Mesch-tschowske plohsjahs. No trim stuh-
reem ittin kupli padebbeschi bija sawilkuschees pahr pilssehtas wakkara pussi, kad
us reis wehtra zehlahs, pehrkons sahze ruhft, sibbens schautees, krussta mestees
un itt kâ ar spanneem liht. Wehl ne bija trihs weerendel stundas pagahjuschi,
tad jau wairak kâ 100 mahjas bija pohstâ: zittahm jumes tik bija norauts, zit-
tas pawissam druppu druppôs, un wehl zittas no weetas pazeltas un apgahstas.
Ir kohkus, kas simts gaddus bija wezzumâ, wehtra isfaknoja un dause skabbar-
gôs. Diwahm Kreewu basnijahm nolause tohrnu krustus un tohs siveede sem-
mê. Weenai basnijai eepuhte tik warreni, ka swehtahm bildehm pa seenahm
sudraba brunnas noschkiane un basnijas rihkus, kas altarâ stahweja, zittus no-
mette faktâ, zittus iskaisija un zittus zaur lohgu siveede tik tahli laukâ, ka tohs
wehl lihds schim ne atradde. Pa gaisu skrehje apfahrt dselles jumta-plahteni,
druppi un skabbargi. Wissleelaka skahde notikke swehta Jurga muhku-klohsste-
ram, kas drihs lihds semmei ispohstihets. Glawehts lai irr Deews, ka schehligi
fargaja zilwekus. Tik weens pats tur atradde nahwi un 11 tikke eewainoti, no
kurreem weens gan wairs ne buhs dschwotajs. Nabbagu pilssehtneeki, zaur schahm
breesmahm istruhkuschees, trihs zauras deenas apfahrt wasajahs ap sawahm poh-
stiahm mahjahm, ne sinnadami, kur palikt, kur dehteets. Wissu skahdi, zil-
ween jau sinn, warr rehkinahft us 150,000 rubteem.

No Kersones pilssehtas, wehl dsittakâ Kreewu semmê. Kerso-
nes kriminahft-teefa ne fenn dsintu meitu noteefaja ar peez pahtagas zirteneem
un wiannu wehl nodewe pee krohna darba. Bet augstaka teefa, ko sauz
senahfti un kas Pehterburgê, scho teefas-spreedumu noteize par nelahgu
un pawehleja, lai meitai ne teekohft par kannu, ka strahpi zeetufe, un lai teefas-
fungi, kas wainigi, lihds ar fiktehu un gubbernateru wiannai sahpes atlihdsina,
par katru zirteni 200 rubtus maksadami.

Rahdam waijag' labbam fainneefam buht.

Beidsama pufse.

Ewehtdeen' pehz puffedenas tee 10 fainneeki fanahze mescha = farga mahjá. Juris teem mihligi rohku sneegdams, krehslus zehle un luhdse apsehstees. Tad laipnigi us teem sahze runnaht: "Mihli kaimini! es preezajohs pahr scho jauku deenu un smukku laizianu, ar ko Deews muhs eelihgsmo; bet so wairak preezajohs par teem jaukeem Deewa wahrdeem, ko schodeen basnizá dsirdeju. Jo mahzitajs fazzija spreddiki pahr pasubduschu awi un grassi — ar kahdu mihlestibu Pestitajs tohs atgreesuschus un atrastus peenem — un fá Deewa engeli preezajohs pahr weenu paschu grehziineeku, kas no grehkeem atgreeschahs un t. j. pr. — Tad stary zittahm jautahm mahzibahm arri schohs wahrduš fazzija: Ja jums, mihli fr. klausitaji, pahr kahdu zilweku, kas behdás un neslaimé krittis, schehl, tad neschehlojeet to ar muttes mihfsteem wahrdeem ween, bet steisdfatees tam palihgá ar ihstenu drauga prahstu un luhfojeet pehz sawa spehka ar Deewa palihdfeschanu to no pohsta israut un t. j. pr. Sneed's tam, kas krittis, palihdfigu rohku. Kas sinn, kad winschs tawas mahzibas pee firds nemm un labbojahs un darra to lihgfimibu Deewa engeleem un t. j. pr.

Schohs wahrduš dsirdejis, schkeetu, ka Deews patš manni sfubbina pahr jums gahdaht, jums derrigas mahzibas un labbu padohmu doht, kas jums taggad lohti waijaga, ka warsrat labbi namma = turretaji buht. Nu, to gribbu darriht. Darrajt arri juhs, ka Deewa engeli pahr juhsu atgreeschanu preezajahs. Leezeet wehà to pateefigu wahrdu: Labbam gribbetajam wišs eespehjamš. Un ja jums greht' nahkahs, tad peeminneet Dahwida wahrduš (ds. 126, 5.): "Kas ar asarrahm sehj, tee ar gawilešchanu plaus." Un schis irr mans padohms: kahdam waijag' labbam namma = turretajam buht.

Tahds pee tam pasihstams:

- 1.) Kas Deewu bihstahs un eeksch wiffahm leetahm Deewu preeksch azzim un firdi turr'.
- 2.) Kas grahmatu mahf, pahtarus turra rihtós, pee darba sahfschanas un no: beigfchanas, pee ehfchanas un gulleht = erfchanas; sawus un kalpa behrnus pee mahzibas turr'.
- 3.) Kas grahmatas pareisi zeeni, tahs ne tik ween us plaukta turr', bet lasa labprahf, kad walkas, wiffwairak swehtdeenás. Kam netruhkst tahs wišswaijadfigakas, fá: bihbele, spreddiku = grahmata, pahtaru =, ewangeliumu = un dseefmu = grahmatas un zittas; arri tahdas, kas derr pee mahju = un lauku = kohpschanas un par peeaugfchanu prahtibá, woi par derrigu laifa = kawekli; un kas semneeku likkumus lasa un pehz teem turrahš.
- 4.) Kas labprahf basnizá eet, un sawus behrnus un peederrigus us to sfubbina.
- 5.) Kas wezzakus zeeni, tohs mihlo un winnu labbas mahzibas klausa.
- 6.) Kas behrnus prahfigi audsina, teem gahda ne ween pahr winnu laizigahm, bet arri pahr garrigahm waijadfibahm, kas derr pee prahsta un dwehfeles apkohpschanas.
- 7.) Kas ihstens darba zilweks, kas proht sawu mahju pareisi waldbiht un kohpt.
- 8.) Kas pee katra darba sawahdu eedallifchanu turr' un ikkatru sawá laifa ar ihstenu sinnu pastrahda.
- 9.) Kas ruhpiigi strahda, un to, ko schodeen warr darriht, ne atstahj us rihtdeenu.
- 10.) Kas pee wisseem darbeem patš lihds strahda, us faimi ween nepalaudamees.
- 11.) Kas patš wiffus semneeka darbus mahf, prohti, art, ezzeht, sehft, plant, fult un t. j. pr.
- 12.) Kas wiffahdas pee mahju un lauku kohpschanas waijadfigas leetas patš proht taifihf, un ja ne, tak gahda, ka kahds no winna faimes behrneem to proht.
- 13.) Kas ar ugguni prahfigi dsihwo un faimi zeeti peerauga, ka nestaiiga ar walkaju swezzi pa pagalmeem, stakkeem, rijahm, un ar pihpi pee darba ne = eet, un kas skallus pa wiffam nededsina.

14.) Kas malku aplam netehre, bet lihds ugguns tuffcha, to tuhda! apdschsch.
 15.) Kas jaunahm ehlahm akmina grunti leek, un istabu taifa ar skursteni, wez-
 zas ehkas pareisi islahpa, juntuš ne leek ar fuhnahm apaugt, bet gahda, fa wiſs buhtu
 weffels un tihrs, lai buhtu paſcha dſihwojama iſtaba, woi lohpu kuhrs jeb rija, un fam
 ſalmi arween pee rohkas juntuš lahpiht un kuhris iſkaſiht.

16.) Kas ap mahjahm un dahrſeem ſehtas taifa, zeetas un paſtahtwigas, un taſs
 ne noplehſch preekſch malkas.

17.) Kas pahr ſawu paſchu, behrnu un ſaimes weffelibu tiffuſchi gahda un ſlim-
 miſa padohmu mefle, ne pee pubſchlotajeem, burweem, iſchigganeem un zitteem ſchah-
 deem taſdeem labdarreem, bet pee ihſſena daktera, un ar leekeem wahrndeekeem ne
 kahdu draudſibu turr?

18.) Kas nebihſtaſs no ragganahm, puhkeem, wilkateem, burwekleem, mahjas-
 geem un zitteem neekeem, bet ſas tampretti laimē un nelaimē ſawu zerribu us wiſſu-
 waldigu Deewu leek, tam no wiſſas ſirds padohdahs un peemin wianna bauſlibu: De w
 nebuhs ziteus Deewus turreht preekſch mannim.

19.) Kas taſdas paſwehtdeenas neſwehtri, kã kuſtom deenu, ugguns deenu,
 ſaules atgreſchanas deenu, garrinu laifu un dauds zittas ſchahdas blehnas, bet ſas
 peeteek ar iſſtahm ſwehtdeenahm un ſwehtkeem, kurrōs baſnižās Deewa wahrds teek
 ſluddinahrts.

20.) Kas ne kahduš ſwehtekluš ſawās mahjās turra, bet weenigi no Deewa
 wiſſu palihdſibu gaida, un nepinnahs ar ſweſchas tizzibas eerachahm.

21.) Kas lohpus un putnuš, ziſ waijaga, kohpj un audſina. Kas patš ſirguš
 un gohwis audſe, ſas labbas tekku mahtes un peena dewejas proht iemelleht. Kas ſir-
 guš nepahrdſenn, nedſ ſeemas laikã leek pee baſnižās-krohga, woi fur zittur beš ap-
 ſegga ſahweht, nei karſã laikã kruhmōš laiſch, fur zaur dundureem un muſchahm ſirgi
 nomohzahs un wahji paleek.

22.) Kas dahrſus kohpj, ne ween ſaknes, kartuppelus un zittas leetas audſinas
 dams, bet arri anglu-kohfus, ohgas un appinūs dehſta.

23.) Kas laukus (tithrumus) kohpj, dauds jaunus ne peepheſdams nedſ lihdu-
 mus dedſnadams, bet wezjus pareiſi apſtrahdadams, pahr fuhdeem gahda un fur waijag,
 grahwjus rohſ, woi ušwille.

24.) Kas pahr labbu ſehklu gahda, prohti: ſmagguš graudus no weegleem at-
 ſchirdams; ſas ar wezju labbibu apſehj un pahr gaddeem zittu ſehklu ſawai ſemmei
 gahda. — Kas ſehklu papreekſch ar deegochanu iſprohwe, woi geldiga buhs.

25.) Kas proht un ſinn lauku weenadi un derrigã laikã apſeht.

26.) Kas leeku pelnu kahrodams dauds linnus neſehj; jo liani nomahj? ſemmes
 trefnumu un to us daſcheem gaddeem wahju darra.

27.) Kas plawas pareiſi noptauj, patš, ne us puſſehm iſdohdams; ſas iſplauij
 wiſſas eſchas, grahwmallas un kruhmus, un tik dauds ſeena gahda, fa arri waſſarã
 karſã woi ſliktã laikã warr lohpus kuhri turreht. — Slapjahm plawahm un dumburu
 weetahm grahwjus rohſ un gahda, fa pareiſi buhtu.

28.) Kas ruddeni ſeenu un ſalmus us pilſſehtu newedd, nedſ zittur pahrdohd,
 ja iſſti neſian, fa pahrabht buhs.

29.) Kas gannibas neleek ar kruhmeem un ehrtſchkeem apaugt, bet wiſſas pareiſi
 iſzeht un zinnus nolihdſina.

30.) Kas biſtineekš, taſs kohpj, ne pehz tumſibas eerachahm, kã daſchi mehds,
 biſchu nihtſchahu ne paſcha ne gudribai un ſlinkumam, bet ſkaugeem peelihdſnadami,
 bet pehz labbahm mahzibahm un ſinnahm, to prahtigi laudiš panahkuſchi, darra.

31.) Kas tohs pee mahju, lauku, dahrſu, biſchu, appinu kohpſchanas un zittahm
 buhſchahanahm derrigus jaunus padohmus labpraht peekemm, tohs mehgina un to
 labbu atrohn, pehz ta darra.

32.) Kas dsihrés un gohda-laišs, tà pa kashahm, krisibahm un behrehm dauds netehre, katru dsihri ne ilgaki, ka weená weenigá deená turra un plihieschānu šawā mahjā pawissam ne-eerešs.

33.) Kam ar soimi naw kilda lohnes pehž; kas to taini, un uštizzigi rikrigā laikā atdohd un kalpam arri wehl šawu semmes šuhri leek apstrahdahi.

34.) Kas darba deenās un laikā pa krohgeem newasajahs un kas tur mas tohp redsehts.

35.) Kas naw parradneekš Keiseram, fungam, draugam, krohdšneekam, kophmanam, bohndneekam, schidam, nedš zittam kahdam.

36.) Kam kunga klausischāna ruhp pašam un negaida ušrouga šubbinaschānu.

37.) Kas pilsehtā un tirgōš ilgi nekawejahs, bet šawu darrischānu padarrišs, us mahjahm dohdahš.

38.) Kas naw leeligš, prohti tahds, kas brihnum' gohdu mekle, lohti augsti zilbahs un leelahs ar gudribu, škohlahm un sinnašchānu: no tahda štaidri redsams, ka tam, kaut gan ahr' pufse jauka, eefšchigs prahrš pagallam tumšs un neapgašmohts.

39.) Kas naw patgalwneekš, prohti tahds, kas wissur prettineekš, wissur sauzahš, eemeflus darra un teesajahš, ir zittus us tam šubgina: tahds rehžigs nederr šaimneekš buht, bet kas šawus peenahkumus flussi padarra un meeru mihto.

40.) Kas ar schihdeem dauds nepinnahš, mihdams, galwodams un kuptschodams, bet kas peeteek ar to, ko tam Deews no winna šweedreem peeschkir.

41.) Kas sinnamus grehkus šawā mahjānezeesch, nedš wainigus aischahm; kas kaufchānu un lahstus ne-eerešs, bet aprahj un šawalba.

42.) Kas behglus, tschigganus un zirtus wasankus bes grahmatahm šawās mahjās ne ušnem, bet tahdus šakehris, šinnu dohd tur, kur peenahkahs. — Ar wahrou šakfoht: kas Deewa un waldischānas liktums pareiš šian un tohs Deewam par gohdu un šew par labbu un laimi nokohpj, tas buhs teizams namma-turretajš un maifes-tehws. —

Kad Jurriš tà bij' beidšis runnaht, tad daschi aisch aufim kassjahs. Jo tee no mannija, ka winneem wissu šawu dsihwošchānu bij' par jaunu eetašihri, šlinskochānu atmešt un, tà šakfoht, par zitteem, jauneem zilwekeem palikt. Sewišchki Krišcham bija schehl, kad atzerreja, ka pee winna pirmejas dsihwošchānas schahš mahžibas gan drihs tappe peepilditas. Nu aktal Jurriš tohs ušrunnaja: "Nu draugi! ko dohmajeet? woi wehlefeet Deewa engekeem preeku un zitteem laudim labbu preeksch-sihmi ar to, ka no šawa launa želka atkabhjetees?" — "At ja!" — "atbildeja wissu, no krehfleem zeldamees un raudadami Jurram ap faklu kridami, "labprah! brahl! Paldees tew par tahm labbahm mahžibahm. Nu tew buhs redseht, ka mehš neatloidišimees no šawas apšemšchānas, kamehr buhs spehšs kaulōš." — "Arri Jurram affaras birre un winschš šaž zija: "Lai Deews juhs šwehti un jums palihds pašahwigeem palikt; tad juhs arr' redsefeet, ka wišš labbi weifšes. Ar Deew', brahli! — "Woi winni arr' tà dsihwoja, tà apnehmahs? — To wehl newarram pateikt; jo naw fenn, kad Jurriš winneem schahš mahžibas dewe. To ar laikā gan dsirdsim. — Bet zerram — gohdigi laffitaji! — ka no jums tee, kam laikam arr' šcho mahžibu waijaga, us winneem nenogaidifeet, pakkal palikdami, bet laikam tuhlin eefahkfeet pehž Jurra mahžibahm uštaititees. — Mehš to ar leelu preeku dsirdsim, ja kahdam buhs isdewees tahš peepildiht un winnam to peešlahjamu gohdu preeksch wisseem brahkeem neleegsim. — Lai Deews jums un winneem palihds, ka eefsch labba pašahwigi paleekat un dauds labbus newištamus auglus no šawahm publehni schejt un winnā muhschibā baudat. —

A. E.

Kthof 11. August pee Rižges irr atnahkusch 749 fuggi un aischbrautusch 723.

Brihw drikkteht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischānas pufšes:

Dr. E. E. Napieršky.